

Manifest för Svensk Subsidiaritet

Ett distribuerat Sverige – resilient, självstyrande och mänskligt

Björn Kenneth Holmström • april 2026
svensksubsidiaritet.se

Manifest för distribuerad systemförståelse

Den svenska vägen från centraliserad kontroll till nätverkad intelligens

Preamblel

Centraliseringsparadoxen

Sverige står vid en historisk brytpunkt. Vi har byggt världens mest sofistikerade centraliserade system – inom vård, skola, omsorg, energi och mer därtill. Dessa system är tekniskt excellenta, professionellt ledda och generöst finansierade. **Och de sviker oss.**

Inte trots sin excellens, utan **på grund av den.**

Våra centraliserade system har:

- **Urholkat lokalsamhällets motståndskraft** genom att ersätta mänskliga relationer med byråkratiska processer
- **Skapat professionella kaster** frikopplade från de liv de säger sig tjäna
- **Standardiserat mångfald** till homogena lösningar
- **Koncentrerat makt och rikedom** till Stockholm samtidigt som värde dräneras från regionerna
- **Optimerat för effektivitet** på bekostnad av anpassningsförmåga
- **Digitaliserat kontroll** samtidigt som de utlovar demokratisering

Vi står inte inför isolerade kriser inom bostäder, vård, energi eller utbildning. Vi står inför **en enda kris av övercentralisering** som manifesterar sig över varje område av det svenska livet.

Lösningen är inte bättre centraliserade system. Lösningen är **en helt annan typ av system.**

Del I

Argumentet för distribuerad systemförståelse

Vad vi menar med distribuerad systemförståelse

Distribuerad systemförståelse är **kapaciteten att designa, styra och utveckla komplexa mänskliga system som är lokalt kontrollerade men globalt sammankopplade, motståndskraftiga men anpassningsbara, diversifierade men sammanhängande.**

Det är inte:

- En återgång till primitiv lokalism
- Ett förkastande av expertis
- En nedmontering av välfärdsstaten
- En naiv tilltro till teknik

Det är:

- Erkännandet att intelligens uppstår ur sammankoppling, inte koncentration
- Förståelsen att motståndskraft kommer från mångfald, inte likriktning
- Praktiken att designa system där kontrollen ökar ju närmare hemmet man kommer
- Konsten att balansera lokal autonomi med globalt ansvar

Varför Sverige behöver denna kompetens nu

1. **Det demografiska imperativet:** En åldrande befolkning kräver system som är relationsrika, inte bara professionellt bemannade.
 2. **Klimatimperativet:** Klimatresiliens kräver distribuerade energi-, mat- och vattensystem, inte sköra centraliserade sådana.
 3. **Det digitala imperativet:** Teknik kan distribuera makt eller koncentrera den – vi måste välja distribution.
 4. **Det demokratiska imperativet:** Tilliten till institutioner sjunker; endast genuint deltagande kan återställa den.
 5. **Det ekonomiska imperativet:** Centraliserade system håller på att bli för kostsamma; distribuerade system är inneboende mer effektiva i mänsklig skala.
-

Del II

Principer för distribuerad systemförståelse

De tio principerna för svensk subsidiaritet

1. **Närhetsprincipen:** Beslut ska fattas på den nivå som ligger närmast de som berörs.
 2. **Mångfaldsprincipen:** Systemhälsa kräver flera tillvägagångssätt, inte "en bästa väg".
 3. **Redundansprincipen:** Kritiska funktioner bör ha flera oberoende vägar.
 4. **Modularitetsprincipen:** System bör bestå av utbytbara, reparerbara delar.
 5. **Feedback-principen:** Information ska flöda fritt dit den kan informera handling.
 6. **Transparensprincipen:** Makt ska vara synlig och ansvarig inför dem den påverkar.
 7. **Interoperabilitetsprincipen:** Olika system ska fungera tillsammans utan central kontroll.
 8. **Principen om mjukt misslyckande:** System ska falla på sätt som bevarar kärnfunktioner.
 9. **Evolutionsprincipen:** System ska förbättras genom lokala experiment, inte genom "top-down"-design.
 10. **Relationsprincipen:** Mänsklig sammankoppling är inte en lyx utan ett systemkrav.
-

Del III

Den svenska läroplanen för distribuerade system

Grundläggande förmågor för alla medborgare

1. Systemkartläggning

- Läs den dolda arkitekturen i vardagliga system
- Identifiera hävstångspunkter för förändring
- Kartlägga resursflöden och beslutsvägar
- *Praktiseras genom:* Systemrevisioner i lokalsamhället, kartläggning av resursflöden

2. Nätverksbyggande

- Bygga tillit över gränser
- Koppla samman kompletterande förmågor
- Facilitera framväxt (emergence) utan kontroll
- *Praktiseras genom:* Samhällskopplar-roller, nätverksbyggande projekt

3. Distribuerad styrning

- Fatta beslut utan hierarki
- Balansera autonomi med samordning
- Utforma ansvarsutkrävande utan byråkrati
- *Praktiseras genom:* Medborgarråd, deltagande budgetering

4. Digital allmänning

- Använda teknik för att distribuera snarare än koncentrera makt
- Bidra till och styra gemensamma digitala resurser
- Skydda digital suveränitet
- *Praktiseras genom:* Öppen källkods-projekt, utveckling av digitala kooperativ

5. Lokal produktion

- Möta grundläggande behov genom lokala nätverk
- Sluta resursloopar i samhällsskala
- Bemästra anpassad teknik (appropriate technology)
- *Praktiseras genom:* Fab labs, reparationskaféer, lokala matnätverk

6. Konfliktnavigering

- Omvandla konflikt till kreativ spänning
- Praktisera reparativa metoder
- Balansera flera perspektiv
- *Praktiseras genom:* Medlingsträning, dialogcirklar

Avancerade förmågor för systemförvaltare

7. Utveckling av mönsterspråk

- Namnge och dela framgångsrika lokala lösningar
- Skapa anpassningsbara mallar, inte rigida ritningar
- Kuratera lösningsbibliotek
- *Praktiseras genom:* Workshops i mönsterspråk, lösningsdatabaser

8. Omställningsdesign

- Hantera systemisk förändring utan kollaps
- Bygga broar mellan gamla och nya system
- Sekvensera interventioner för maximal hävstångseffekt
- *Praktiseras genom:* Omställningslabb, scenarioplanering

9. Ekologisk integration

- Designa mänskliga system som del av naturliga system
- Tillämpa biomimetik och ekologiska principer
- Förvalta för regeneration, inte bara hållbarhet
- *Praktiseras genom:* Permakulturdesign, ekologisk restaurering

10. Kulturell metabolism

- Transformera kulturella narrativ och praktiker
 - Balansera tradition och innovation
 - Skapa ritualer som bäddar in nya mönster
 - *Praktiseras genom:* Kulturella innovationslabbar, ritualdesign
-

Del IV

Implementeringsväg

Fas 1: Frönätverk (2026–2028)

- Etablera **10 folkhögskolor för distribuerade system** över hela Sverige
- Lansera stipendieprogrammet "**Svenska Systemomställarna**"
- Skapa **Kommunala innovationszoner** i 50 kommuner med regulatorisk flexibilitet
- Utveckla **läroplan med öppen källkod** för distribuerad systemförståelse

Fas 2: Tillväxtnätverk (2029–2032)

- Integrera distribuerad förståelse i **alla lärarutbildningar**
- Etablera **lokala systemlabbar** i varje kommun
- Skapa **Svensk certifiering för distribuerade system** för yrkesverksamma
- Lansera **nationellt forskningsprogram för distribuerade system**

Fas 3: Transformationsnätverk (2033–2040)

- **Designa om offentliga institutioner** kring distribuerade principer
 - Skapa **nya juridiska entiteter** för gemensam förvaltning
 - Etablera **subsidiaritetsmått** i all policyutvärdering
 - Göra Sverige till **global exportör** av expertis inom distribuerade system
-

Del V

Nödvändiga institutionella innovationer

1. Svenska institutet för distribuerade system

- Forskningscenter, utbildningsnav och certifieringsorgan
- Lokaliserat över 8 regioner, ej centraliserat i Stockholm
- Styrning: 50 % praktiker, 50 % forskare

2. Kommunala omställningskontor

- I varje kommun, som stöd för lokal transformation
- Personal: Rådgivare för systemomställning, samhällsfacilitatorer
- Budget: Minst 1 % av kommunens budget

3. Den svenska tids- och talangbanken

- Nationell plattform för utbyte av färdigheter och tid
- Integrerad med välfärds-, utbildnings- och vårdssystem
- Skapar alternativa värdeflöden bortom pengar

4. Mönsterbiblioteket för svenska lösningar

- Öppen databas med lokalt framgångsrika innovationer
- Sökbar efter kontext, resurser, värderingar
- Underhålls av bidragsgivare från samhället

5. Den svenska subsidiaritetsrevisionen

- Årlig bedömning av beslutsfattandets närhet
 - Spårar maktfördelning över alla system
 - Informerar policy- och finansieringsbeslut
-

Del VI

Det nödvändiga kulturella skiftet

Från denna berättelse → Till denna berättelse

Från expertledd utveckling → Till samhällsledd evolution

- Från: "De professionella vet bäst"
- Till: "Visdom är distribuerad; experter underlättar dess framväxt"

Från Stockholm som centrum → Till Sverige som nätverk

- Från: "Stockholm leder, regionerna följer"
- Till: "Flera kompetenscentra, dynamiskt sammankopplade"

Från enhetlig likabehandling → Till mångfaldig rättvisa

- Från: "Samma behandling för alla"
- Till: "Olika stöd för olika behov och kontexter"

Från individuell konsumtion → Till relationellt bidragande

- Från: "Jag konsumerar statliga tjänster"
- Till: "Vi samskapar samhällets välbefinnande"

Från centraliserad riskhantering → Till distribuerad motståndskraft

- Från: "Staten skyddar oss från risk"
 - Till: "Vi bygger kollektivt anpassningsförmåga"
-

Del VII

Det svenska löftet

År 2040 ska Sverige vara:

1. **En nätverkad nation** där varje lokalsamhälle är både unikt sig självt och djupt kopplat till andra.
2. **En lärande demokrati** där styrning är en delad färdighet, inte en professionell specialitet.
3. **En motståndskraftig ekologi** där mänskliga system förstärker naturliga system på alla nivåer.
4. **En kreativ allmänning** där kultur samskapas dagligen, inte konsumeras ibland.
5. **En distribuerad intelligens** där problem löses där de uppstår, med resurser som matchar.

Den svenska fördelen inom distribuerade system

Vi startar med unika styrkor:

- **Hög social tillit** som möjliggör distribuerat ansvar
- **Digital excellens** för att bygga sammanlänkande infrastruktur
- **Kooperativ tradition** redan i vårt kulturella DNA

- **Miljövärderingar** i linje med distribuerade system
 - **Liten befolkning** som tillåter snabba inlärningscykler
 - **Globalt rykte** för att influera världsomspännande transformation
-

Ett upprop till alla svenskar: Bli systemkunniga

Till de unga: Ni ärver system som fallerar. Försök inte laga dem. Lär er att bygga andra sorters system.

Till de äldre: Ni minns sätt att leva som centraliserade system raderade ut. Dela det minnet; det är inte nostalgi utan visdom.

Till de yrkesverksamma: Er expertis behövs, men inte som monopoliserad kontroll. Bli facilitatorer av samhällets kapacitet.

Till invandrare: Ni för med er perspektiv från system som fungerar annorlunda. Dessa är inte brister utan tillgångar.

Till landsbygdsbor: Ni har fått höra att era sätt är bakåtsträvande. Det är de inte; de är anpassade till platsen. Lär oss.

Till stadsbor: Ni har dragit nytta av koncentration. Upptäck nu kraften i sammankoppling utan centralisering.

Till politiker: Ni kan leda denna transformation eller göras irrelevanta av den. Välj ledarskap.

Till alla: Vi är inte konsumenter av system. Vi är deras medskapare. Låt oss bli kunniga i konsten att skapa system värdiga vår mänsklighet.

Löftet om distribuerad systemförståelse

Som svensk engagerad i vår gemensamma framtid, lovar jag att:

1. **Se system** i deras komplexitet och möjlighet
2. **Bygga kopplingar** som distribuerar makt och kunskap
3. **Praktisera styrning** på närmast möjliga nivå
4. **Dela lärande** fritt och anpassa lösningar lokalt
5. **Designa för motståndskraft** genom mångfald och redundans
6. **Använda teknik** för att stärka (empower), inte kontrollera
7. **Navigera konflikt** som kreativ potential
8. **Mäta framgång** i välbefinnande, inte bara effektivitet

9. **Berätta nya historier** om vad som är möjligt
10. **Börja där jag är** med vad jag har
-

Tiden är nu

Vi står mellan två framtider:

Framtid A: Mer centralisering, mer professionalisering, mer standardisering, mer kontroll – vilket oundvikligen leder till mer skörhet, mer alienation, högre kostnader, mer kris.

Framtid B: Distribuerad intelligens, samhällskapacitet, kontextuella lösningar, system i mänsklig skala – vilket skapar motståndskraft, sammankoppling, överkomlighet och blomstring.

Valet står inte mellan välfärdsstaten och dess förstörelse. Valet står mellan en välfärdsstat som kontrollerar och en som möjliggör.

Sverige uppfann den moderna välfärdsstaten. Nu måste Sverige återuppfinna den för 2000-talet – inte som centraliserad utförare, utan som distribuerad möjliggörare.

Detta manifest är inte slutet på en konversation. Det är början på en rörelse. En rörelse för att utveckla den kompetens som krävs för att bygga det Sverige vi behöver – och genom att göra det, erbjuda världen en modell för hur moderna samhällen kan distribuera makt utan att förlora sammanhållning, hur de kan omfamna mångfald utan att offra solidaritet, hur de kan vara lokalt förankrade och globalt sammankopplade.

Låt oss bli den mest systemkunniga nationen på jorden. Låt oss bygga det Distribuerade Sverige.

Detta manifest utformades som en del av det Svenska Subsidiaritetsprojektet – en utforskning av hur Sverige skulle kunna transformeras från centraliserad kontroll till distribuerad intelligens över samhällets alla system.
